

Blanka Čechová

Příručka jadranské snoubenky

Blanka Čechová

**Příručka
jadranské snoubenky**

Praha 2012

O.S.N.

© Blanka Čechová 2012

Jazyková redakce: Bohumila Weilová
Návrh obálky, sazba elektronické verze: David Weil
Vydal Jaroslav Čech – Opravdu Skvělé Nakladatelství

Vydání první

ISBN:

978-80-87609-04-0 (ePub)

978-80-87609-05-7 (mobi)

978-80-87609-06-4 (pdf)

Poděkování

Tončímu

mojí rodině

Evě a Nikovi P., tetce Ljubě, Đurđici, Mirně a malé Ivě F.,
Romanovi, Inkoniji T. a Kristině S.

Romaně Přidalové

Autorům, kteří laskavě svolili k použití svých písňových
textů (Jakšovi Fiamengo, Harimu Rončevićovi, Marině
Tucaković, Tomislavu Zuppovi, Vjekoslavě Huljić)

... a taky Oliveru Dragojevičovi – za hlas, který nemá ob-
doby a který mě provází na všech dalekých cestách.

Místo předkrmu

Kdykoli jsem přilnula k nějakému okouzujícímu místu a musela se rozloučit, sklíčila mě tíha odjezdu a zároveň nenadálý nával lásky. S největší bolestí jsem takto mnohokrát opouštěla Pelješac, pokaždé s novou nadějí, že až se příště vrátím, bude to napořád. Každý odjezd byl životu nebezpečný, protože jsem rozostřenýma očima zírala do zpětného zrcátka, snažila si namluvit, co všechno jsem zapoměla, jen abych se mohla vrátit, a vybírala vražedné zatáčky na poslední chvíli. Teskná píseň Olivera Dragojeviče, která se linula z auta bez střechy, naplnila všechny tunely na cestě domů ozvěnou léta a pohledu do zpětného zrcátka jsem se pokaždé vzdávala až někde u Záhřebu.

Jestli se na Pelješac vydáte, čeká vás totéž. Zamilujete se, nebude se vám chtít domů a nakrmíte moře mincemi, abyste se jednou vrátili. Domů si povezete pár litrů toho nejlepšího olivového oleje a vína, rozmarýn, levanduli, na jazyku chuť moře a ryb a v srdci čerstvé vzpomínky na rozjařené veselí, pohostinnost a táhlé námořnické písně. Budete navrtáni dalmatským způsobem života a možná vás napadne, jestli by se nedalo nějak zařídit, abyste příště mohli přijet alespoň

na dva měsíce. Klikatá romantika pelješacké silnice se bude jako za trest loučit těmi nejkrásnějšími pohledy. Ve Stonu za-
bočíte na Split, postupně minete most přes řeku Neretvu, sjez-
dy na národní parky a letoviska, cedule Makarska, Brela, Šibe-
nik, Zadar, Vodice, stále podél pobřeží, až najednou projedete
tunelem Sveti Rok a poznáte, že s každým dalším kilometrem
se budete vzdalovat od moře.

Moře...

Chorvatský Jadran je moře, které je nám blízké. Není to ne-
smírný oceán, který křižují mořeplavci, ale spíš domácnost, ře-
tězec komorních pobřežních prostranství, která vroubí vlídné,
malebné zátoky, jež v kontextu světového vodstva připomína-
jí útulnost české krajiny. Když pomyslíme na Jadran, nevyba-
ví se nám koráby, útesy, Robinsoni, palmy, žraloci a opuště-
né ostrovy, ale porozumění a nazlátlé pohodlí, něžné obrysy
nedalekých ostrovů, slunce, které zapadá za olivovníky, par-
tičky starých mužů, co do soumraku hrají *boće*, a grilovaná
vůně, pozvání k večeři. Chorvatský Jadran mluví naší řečí,
slovy, kterým můžeme porozumět. Když se potřebujeme ze-
ptat na cestu, vždycky se nakonec nějak domluvíme. A po ně-
kolika deci *crnog vina* máme pocit, že k tomuto kraji lneme
láskou, která je až podezřelá – a vysvětlíme si ji tak, že jsme
zde možná kdysi dávno měli předky.

Tato kniha je hlavně o lásce k Jadranu. O chuti Dalmácie, o kouzlu poloostrova Pelješac, a je holdem všem tamním hospodyním, které celý život vaří, vítají hosty, s úsměvem opakují *samo ti sjedi i jedi*, nabádají, že nemá cenu se *nervirat*, natož pak *sekirat*, a jejich největší odměnou jsou prázdné talíře a nadšení strávníci.

Přeji vám *dobar tek*, ať vám chutná též, a *mirno more*, kamkoli se vydáte.

Blanka Čechová

P. S. Slovník použitých chorvatských výrazů naleznete na konci knihy.

1.

1985

Moře je konečně na dohled. Škvírami staré karosy, prostoupené mastnou vůní domácích obalovaných řízků, slivovice a potu, vnikne do nosů rozespálých cestujících vůně levandule, horoucích piniových hájů, prastarých, větrem a sluncem tepaných olivovníků, tlející kůry granátových jablek, vinic a rybářských sítí, korýšů a chladných útrob domů z šedobílého kamene, nasáklých staletími života na pobřeží, mořem.

Většina pasažérů vůni prospí, jen hrstka se jich probudí, zívne do šerosvitu časného rána a upadne zpět do zkrouceného polospánku.

Jedné jediné cestující vůně nedovolí znovu usnout. Chodí do první třídy a nemá tušení, že takhle voní levandule a přímořské borovice, které lemují balkánský břeh Jadranu, neví, že staré domy pamatují slávu námořních výprav a že některé z nich brzy potká zkáza a pak pohnutý osud trosek vstávajících z popela. Každým vdechnutím se jí aroma zadírá hlouběji

pod kůži. Splývá pohledem s krajinou za oknem a cítí, že vůně v ní probudila to, co už nikdy neusne, touhu, kterou se bude snažit pojmenovat mnoho příštích let, pokaždé když touto cestou znovu pojedou. Kraj, příběh, jehož esenci právě vdechla, v ní našel vnímavého spojence, řízl ji do zápěstí a vmísil se jí do žil jako pokrevní bratr.

Autobus mine shluk barevných tabulí, na kterých stojí *Dobrodošli u poluotok Pelješac!* Holčička ještě neumí dost rychle číst, a tak jí utkví jen kratší směrovka s nápisem *Korčula a Vinarija Dingač*.

Korčula, Dingač – zasní se nad magickými názvy a je jí trochu líto, že autobus neodbočil. Vzdechne, opře se o mámino rameno a usne. Nemá tušení, že právě minula rozcestí, na kterém ve svém životě odbočí ještě tisíckrát. Neví, že pár kilometrů odsud leží pohádková zátoka, kde se právě probudil osmiletý rybář, aby vyrazil s otcem na moře.

A vůbec by ji nenapadlo, že přesně o čtvrt století později se s rybářem sejdou v kostele sv. Vlaha na Velkém náměstí v Dubrovniku.

2010

„Tak panstvo, račte,“ hlaholí kněz. „Kdo půjde první?“

V kostele je tísnivé šero, ve zpovědnici tma. „Můžu jít poslední?“ špitnu do ucha Ivě, která je navzdory systematickému opalování najednou bledá jako křída. Zítra se vdává. Možná jí konečně došlo, do čeho se pouští. Chudák. Ale nemá na výběr: je ve čtvrtém měsíci. Přece se nebude vdávat s břichem!

Davor, Ivin černovlasý a ztepilý nastávající, zmizí ve zpovědnici. Několik minut přešlapujeme vpředu u oltáře. Iva – nevěsta, já – svědkyně a Baldo – Davorův svědek. Účastníci povinné předsvatební zpovědi. Kromě Ivy v očekávání jsme všichni popili, takže jsme ve skvělém rozpoložení pro uvolněný rozhovor s velebným pánem. Do mě nalili dvě skleničky vína rudého jako krev, což mě uvedlo do transu, kdy napůl ztrácím kontakt s realitou a snadno zapomínám, jestli sním nebo bdím, protože víno vůbec nepiju.

„Nemá Dávo těch hříchů nějak moc?“ špitne Baldo a podívá se na hodinky.

„Má,“ odtuší Iva. „Navíc, don Renato je šíleně ukecanej kněz.“

To se mám na co těšit, bleskne mi hlavou. Rozhlédnu se po zlatých andělech a světcích v klenbě kostela a dumám, jak

jsem vůbec já, programový bezvěrec a antiklerikál, mohla přistoupit na tuto hru. U zpovědi jsem v životě nebyla a Ivě jsem to dostatečně zdůraznila, ale ujistila mě, že to nevadí, že jde o formalitu – a přece bych jí nepokazila svatbu, ona že jinou svědkyni v žádném případě nechce.

Davor se vysouká ze zpovědnice zalitý potem a bledý jako jeho nastávající. „Bože mě netrestej – to byl nefalšovanéj očistec,“ koulí očima. „Musím okamžitě ven na cigáro.“ Iva ho probodne vyčítavým pohledem a vydá se ke zpovědnici.

Osamíme s Baldem u oltáře. Je vysoký jako já a zhruba stejně starý. Ale v šířce se měřit nemůžeme: zatímco moje nohy trčí z podlahy chrámu jako dráty, Baldo je muž, který na první pohled celý život balancuje na hřebenu mezi plnoštíhlostí a otylostí. Řekla bych, že je představitelem středověké náruživosti k jídlu, milovníkem dlouhých prohýbajících se stolů a půllitrových plechových číší jako zvon, které do sebe námořníci obraceli jednu za druhou a zpívali až do ochraptění. Má rozlehlý hrudník a svaly, podsaditý trup a statné držení těla. Sedlák. Vesničan jako vystřižený z minulého století. Očekávám, že i jeho názory – pokud nějaké má – budou sto let staré. Všimnu si, že na krku mu visí řetízek s křížkem.

„Jak se ti líbí naše kulturní obyčejje?“ prohodí, aby řeč nestála.

A je to tady. „Myslíš jako výzdobu kostela?“ Bojím se, že budu muset lhát, vykrotit se z názoru, který by se v daném kontextu nejspíš nesetkal s pochopením.

„Myslím předsvatební zповěď těhotný a kluka, kterému ujely nohy.“

Mrkneme na sebe. Vida ho, sedláka. Je nanejvýš milé setkat se tady s někým, kdo má podobný názor a na rozdíl ode mě se nebojí dráždit s ním okolí, protože většina lidí radši zmlkne, než aby riskovala střet se svalovou hmotou, která výstražně cuká.

„Ale neboj se,“ pokračuje Baldo. „Když tohle přežiješ, tak tě za odměnu čekají dva dni obžerství, tuny skvělého jídla a pití. Jehňata objednali u nejlepšího chovatele z Bosny.“

Při představě tun skvělého jídla se mi udělá nanic. Stačil by mi talíř polívky od Vietnamců. A když si uvědomím, že mě zítra bude někdo nutit ochutnávat jehně, které ještě dneska běhá někde po stráni za Mostarem, je mi do pláče a chci odletět prvním letadlem zpátky domů, do svého bytu, kde trávím většinu času prací, a teprve když mám opravdu hlad, soukám do sebe rohlíky s Nutellou, skleněné nudle, které stačí zalít horkou vodou, banány nebo ovesné vločky lžící rovnou z krabice. Prostě nejsem na jídlo – no a co? Můj život je plnohodnotný a skvělý i bez čerstvých ryb, ochutnávek kvalitních vzorků vína, domácích koláčů a bazalky nebo minirajčat, co

bych, pokud bych se úplně zbláznila, začala pěstovat v rohu balkónu. Nejsem žádná gurmánka, v rohu balkónu mám kolo, běžecké boty a podložku na jógu, a tak to taky zůstane.

„Já myslela, že obžerství je hřích,“ pokusím se o kazatel-ský tón, ale Baldovi je kázání šumafuk. Po šťastné tváři se mu rozlije milý, odzbrojující úsměv, protože si zřejmě vzpomněl na tácy pečeného jehněčího, mísy černého rizota, vůni pršutu a grilovaných ryb. Zapil červeným vínem odrůdy *plavac mali*.

„No jasně,“ mlaskne. „My jsme vůbec velice hříšnej národ. *Opasan*. Měla by sis na nás dát pozor.“

Místo odpovědi vyloudím nadřazený úšklebek. Já ti dám *opasan*, pomyslí si, když se vynoří zpocená a skrz naskrz vyzpovídáná hříšnice Iva.

„Tak co?“ špitnu a pohladím ji po rameni. (Kde je, kruci, ten její povedený budoucí manžel?) Iva mlčí.

Baldo vykročí sebevědomým tempem ke zpovědnici. Jestli ho don Renato nezná, měl by se bát. Kdo ví, jestli Baldo nemá někde v kapse svačinu, housku napěchovanou sardinkami a cibulí, pokud by se zpověď protáhla a jemu nedejde vyhládko.

„Dobrý?“ dorážím na Ivu. Připadá mi, že se každou chvíli rozbřečí. „Kolik otčenášů jsi vyfasovala?“

„Šest,“ řekne Iva. „Za každého bejvalýho jeden.“

„A za současného?“

„Jak to myslíš?“

„Smilstvo před svatbou,“ upřesním.

„To se nepočítá. Když se vdáváš v Dalmácii, většinou to znamená, že jsi těhotná. Nikdo se tomu nediví, kněz nejmíň ze všech. Nevěsta s outěžkem. Ačkoli já si připadám spíš jako kráva před porážkou. Máma říká, že je to normální.“

Mně to moc normální nepřipadá, pomyslím si, ale neodvažuju se říct to nahlas. „Je něco, co bych pro tebe mohla udělat?“ zeptám se.

„Jo,“ zazáří Iva a podívá se na mě jako ten, kdo si uvědomil, že jeho dny jsou sečteny a že je to historická nespravedlnost. „Zkus zejtra chytit kytku.“

Vyprskneme smíchy a obejmeme se.

Baldo právě vychází ze zpovědnice a mizí za chrámovým sloupem. Jsem na řadě.

„Co mu mám říct?“ syкну na Ivu a posunkuju směrem, kde tuším kněze.

„Nic,“ řekne Iva. „Nedostaneš se vůbec ke slovu.“

Je to zvláštní pocit, usednout na tvrdé sedačce ve zpovědnici, která má půdorys půl metru čtverečního, a slyšet, jak za dřevěnou mřížkou zurčí kněz, zřídlo biblické moudrosti.

Jenže kněz nezurčel. Když jsem vstoupila, vrzly na jeho straně budky dveře. Odešel? Přišel? Skrz mřížku byla vidět jenom tma. V hlavě se mi ozval dojezd vína, třestění a tanec náhlé sebelítosti s výčitkami.

Zavřela jsem oči a přemítala, co bych knězi řekla, kdyby ho to někdy zajímalo: dobrý den, otče – dovolte mi předložit seznam mých hříchů. Jmenuji se Naďa a jsem jednatřicetiletá neprovdaná a bezdětná žena, která neumí vařit, většinu času v uplynulých letech strávila překládáním novodobých biblí – knih, které radí, jak žít, jak se zamilovat, jak dosáhnout orgasmu, jak se rozvést, jak nebyť v depresi, jak být v pohodě, jak nakládat s časem či jak nakládat zeleninu. Ne že by překládání bylo hříchem, chraň pánbůh. Hříchem je, že napomáhám šíření nesmyslných a zavádějících evangelií, kterým nevěřím, protože jsem jedno po druhém na vlastní kůži vyzkoušela a zjistila, že jsou to vylhané komerční žvásty, které ještě nikdy nikomu spásu nepřinesly. Lžu, a to ponejvíce sama sobě, když tvrdím, že jsem štíhlá samostatná moderní žena bez závazků, že mi to takhle vyhovuje a že nedovolím, aby mě kdokoli – obzvlášť nějaký primitivní muž – omezoval nároky na lásku, manželství nebo rodinu. Zakládám si na tom, že nejsem na ničem závislá, ačkoli jednu závislost přeci jen mám. Je to závislost na svobodě. Jak prosím? Jestli jsem prý takhle šťastná? Ptá se mě na to spousta lidí, ale vy jste první, komu

bych se nebála naplno přiznat, že šťastná nejsem a nevím, jak to změnit. Živím se převážně suchary s plátkovým sýrem, arašídovým máslem nebo marmeládou, sex jsem měla naposledy před půldruhým rokem, ano, slyšíte dobře. Někomu, jako jste vy, jistě nemusím vysvětlovat, jak se cítím.

„Ne, to fakt nemusíte,“ probudil se don Renato. Zajíkla jsem se.

„Myslela jsem, že tam nejste,“ pokusila jsem se o omluvný tón. Neměla jsem ponětí, jakou část svých úvah jsem pronesla nahlas, v česko-chorvatské hatmatilce, kterou se v Chorvatsku obvykle dorozumívám.

„Podle mojí interpretace desatera je pro zdravého člověka sexuální abstinence úplně stejný hřích jako smilstvo a nechutenství vede do pekla stejně jako obžerství,“ oznámil mi kněz.

„Jaké dostanu rozhřešení?“ zeptám se do tmy.

„Pět otčenášů a deset zdrávasů bude pro tuto chvíli stačit,“ zahuhňal kněz. „A jinak vám doporučuju se tu a tam důkladně opít, přejít a dopřát si noc plnou bezuzdného sexu. V tom je vaše spása.“

Vytřeštím oči. Opravdu to řekl? Zřejmě mi v posledních letech vývoje katolické církve něco uniklo.

Vylezu z budky jako ve snu. A dopadnu na dlažbu skutečnosti, neboť jediné, co mi uniklo, je, že don Renato se dávno odešel vykecávat s Davorem před svatostánek.

Z kněžské poloviny zpovědnice se vykasal různolící, tlemící se Baldo. „*Oprosti*,“ štěkne vesele, „*ali bez zajebancije nema života*.“ Což v přibližném překladu znamená – co by to bylo za život bez trochy srandy?

„Něco ti povím,“ podívám se na něho příkře. Dojezd vína se právě roztříštil o zeď prozření. „Ty nejsi *opasan*. Ty jsi *bezobrazan*. Dej si na mě pozor a nepočítej s tím, že bys mě zítra dostal na parket, až zahrajou k tanci svědka a svědkyně. *Ni slučajno!*“

„Ale no tak, děti,“ chlácholí mě Iva. „Byla to legrace.“

„A ty se soustřeď, ať si tady zítra nepřišlápneš vlečku,“ houknu.

Zatracená chorvatská svatba. Přísahám, že je to naposledy, co se nějaké dobrovolně účastním!

Noc v domě Iviných rodičů byla dlouhá a divoká. Zatímco u nás nevěsta v předvečer svatby usiluje alespoň o pár hodin spánku, aby ráno nevypadala jako zombie, v Dalmácii je svatební den ze všech stran beznadějně obklíčen mnoha dalšími dny, kdy je spánek to poslední, na co by byl čas. Vaří se. Jí se. Vlastně nejí. Pořádají se trachtace. Závody v jídle. Dům nevěsty i ženicha je po několik dní nabit hosty zblízka i zdale-

ka, příbuznými pravými i domnělymi, a nikdo se nestaví jen tak na šampri a na kus řeči. Rozsedět se v domě hostitele alespoň na půl dne patří k bontónu. Ženy lítají okolo jako praporečky, ale zvládají to. Usmívají se. Usmívají se i tehdy, když na bílý naškrobený ubrus nedopatřením vychrstnu dvojku rudého vína, co už nikdy nepůjde vyprat. „Bude to kluk!“ haleká Ivin dědeček a mává ve vzduchu panákem ořechovice. „Když se na svatbě rozlije červený víno, bude to kluk!“

Zatímco celý dům připomíná předsvatební veletrh, v Ivině pokoji to vypadá jako v dobře zásobeném skladišti domácích spotřebičů. Hosté přinášejí dary. A ne ledajaké. Mikrovlnka a lednice, několik obrovských krabic s osuškami a nádobím, baterie kvalitních lahví, které vytvoří základ domácího likérníku, a především – hradba čtrnácti šlehačkových dortů.

„Proč ti všichni přinášejí dorty, když tě zítra na večeři čeká dort o pěti patrech?“ ptám se.

„*Običaj*,“ pokrčí rameny Iva. „Prostě tradice.“

Ke každému daru je připojena obálka s přáním. A s bankovkami. Někdo přinese právě jen obálku a v ní v přepočtu i několik set eur. To je taky *običaj*.

„Nediv se,“ vysvětlí Ivina maminka, když v kuchyni chystáme další tácy s pršutem a sýrem. „Svatba přijde na patnáct tisíc eur. Z darů se to snadno zaplatí. Hlavní je, aby mladým co nejméně zůstalo, když se teď pustili do přístavby.“

Vzpomenu si na pražskou kamarádku, která si zoufala, jak před svatbou nic nestíhá, a rozlučku se svobodou pořádala se čtrnáctidenním předstihem. Kdyby věděla, co čeká budoucí nevěsty na vsi v Dalmácii, její vlastní svatba by jí připadala jako komorní čajový dýchánek. Šňůra předsvatebních milníků, které tradiční dalmatští snoubenci musí pokořit, totiž připomíná mistrovství světa v orientačním běhu s tácy obtěžkavými jídlem. Itinerář vypadá takto:

1. zásnubní hostina
2. předsvatební trachtace a veselice v domě nevěsty
3. předsvatební trachtace a veselice v domě ženicha
4. *djevojačka* – rozlučka se svobodou nevěsty
5. *momačka* – rozlučka se svobodou ženicha
6. stěhování nevěsty z domu rodičů k ženichovi
7. předsvatební trachtace a veselice na oslavu přestěhování
8. snášení darů do domu nevěsty
9. snášení darů do domu ženicha

A pak už jen svatební den a zbytek života: první dítě, druhé dítě... Dovolená v Jugoslávii ze zřejmých důvodů odpadá. Obvykle se nekonají ani pořádné líbánky nebo svatební cesta. Místo letenek do Paříže vydláždíme koupelnu a balkon. A vůbec, kam bychom jezdili? Vždyť tím nejkrásnějším a nejromantičtějším místem je právě Dalmácie!

Kromě jídla se řetězcem oslav proplétá také zvuk harmoniky a táhlý zpěv dalmatských folklórních písní v podání postupně odumírajícího hlasu harmonikáře, kytaristy, mandolinisty a basisty, kteří všichni roztomile flirtují s přítomnými dámami, popíjejí a uždibují ode všeho kousek.

„Osm set padesát eur,“ prozradí Iva, když se jedna z přítomných tet zajímá, na kolik přišla muzika. Čekám, že ji to porazí, ale ona uznale zamručí a řekne – tak to vám vyšlo lacino! Teta je z Hercegoviny. A tam, pokud jde o hudbu, prý lítají bankovky vzduchem. Kdo mi na svatbě syna mistrovsky zahraje moji nejmilejší píseň z mládí, vyfasuje mezi faldy akordeonu hezkých pár set!

Nejlepší muzikanti bývají rezervováni i rok předem.

„To by si u nás trouf málokdo,“ poznamenám. „Zůstat si jistí celý rok. Za dvanáct měsíců se může stát ledacos.“

„Například co?“ Iva nechápe.

„Například nevěra. Vyhoření. Změna plánů. Snoubenec si najednou usmyslí, že by vlastně chtěl žít v Austrálii. A tak podobně. Co pak?“

„Pak mu to přeci odpustíš,“ poučí mě Iva. „Když jsi jeho snoubenka, musíš mu to odpustit.“

Čímž se dovtípím, že ze všeho nejdůležitější je vyvarovat se rozhodnutí, zda se snoubenkou v Dalmácii vůbec stát.

Ve dvě ráno stojím nad zvracející Ivou v koupelně a konstatuji, že vdavky nevěst ve čtvrtém měsíci jsou pro všechny zúčastněné za trest. Když dozvrací, posadí se Iva na vanu a dá se do pláče. „Já to nezvládnou!“ vzlyká. „Já chci panáka!“ Dlouho do noci pak meditujeme na balkóně nad konvicí vlažného meduňkového čaje.

„Na naše přátelství, *kuma*,“ připijí Iva. „Letos to bude dvacet let, co jste sem s vašimi poprvé přijeli.“

Zadívám se do dálky, vidím vzdálený maják na ostrově Mljet, který tu a tam zasvítl na tmavém horizontu, a vybavím si, jak naše škodovka naplněná paštikou a becherovkou slavně dohrkala do Jugoslávie, poprvé v době svobody, kdy se otec rozhodl, že budeme pátrat po osudech jeho pra-*pra*-*prapředků*, kteří prý odešli z Dalmácie, když skončila slavná éra Dubrovnické republiky. Dorazili jsme před dům, ze kterého vyběhla Iva s maminkou a místo chleba se solí nám nabídly chlazené kusy melounu a broskví. „Když mi bylo deset, neuměla jsem si představit den, kdy budu moct říct, že se s někým znám dvacet let. Jsme starý, vid?“ Usrknu čaj.

„Starý manželky,“ doplní Iva. „U vás je všechno jinak, ale když je ti třicet tady v Dalmácii a pořád ještě nemáš manžela nebo alespoň nastávajícího, tak jsi odepsaná. Davor byl moje poslední šance. Neumíš si představit, co mi dalo práce, aby se to povedlo.“

„Co aby se povedlo?“

„To dítě přeci!“

„Já myslela, že to byla náhoda. Nedopatření.“

Iva krčí rameny. „Jinak by frknul jako těch šest, co bylo před ním.“

Přemítám, co se stane, až Davor jednoho dne frkne stejně a Iva zůstane se dvěma dětmi v přístavbě domu jeho rodičů. A já za to budu jako svědkyně spoluodpovědná!

„Taky by sis konečně měla někoho najít,“ řekne Iva, stejně jako to řeklo osmačtyřicet jiných lidí během dnešního večera. Měla bych se zhroutit.

Naštěstí zapípá mobil. (Je to mobilní operátor, který mi zvěstuje, že přeladil z jedné sítě do druhé a zase zpátky.)

„Už se na tom pracuje,“ otočím se k Ivě a vyloudím zkušný úsměv.

Iva vypískne.

Takže jí v rámci předsvatební relaxační terapie vykládám, co mě letos cestou do Dalmácie potkalo.

2.

Moje pražské kamarádky jsou jako čtveřice protagonistek *Sexu ve městě*. Užívají si vše, co metropole nabízí, znají každý bar, vědí, kde se vaří nejlepší italská či thajská kuchyně, a každá z nich během jediné noci zvládne: 1. vypít takový objem vína a drinků, který mně obvykle vystačí na celý rok, 2. spořádat několik chodů extravagantních a složitých jídel, dohadovat se o přísadách a těšit se, až něco podobného uvaří samy doma, 3. flirtovat s více muži, než na kolik jsem se já sama stačila za celý život upejpavě podívat, načež vítěze koketní soutěže svést a prožít s ním noc snů.

Jsem mezi nimi pátým kolem u vozu a obětavým terčem přátelských rad o tom, jak být šťastná.

„Já ti povím, co je tvůj problém,“ rozmáchne se Bára nad porcí kachny se zelím. „Tvůj problém je, že jseš moc hubená. Přiber tři čtyři kila a všechno ostatní se na tebe nabalí jako tuk. Štěstí, láska, uvidíš.“

Odpovídám sveřepým mlčením a usrknutím zázvorové limonády.

Andrea spolkne sousto. „Jen se na tebe kouknu, dostanu hlad. Není přeci normální přijít v sedm večer do nejlepší hospody v Karlíně a nic si nedat. Vůbec nic!“

Nehodlám opakovat, že jíst v restauracích nesnáším a trpím je jen coby prostředí pro nutné srazy a schůzky.

„Ženská, která nakupuje jídlo v obchodním domě IKEA – tedy, pardon: ženská, která nakupuje jídlo v obchodním domě IKEA a chutná jí to, nemůže být šťastná,“ vloží se Ilona.

Zachrání mě Markéta. Probodne ostatní pohledem. „Houby ztloustnout. Stačí, když se Naďa naučí normálně jíst. Jíst, pít, milovat.“

Vzpomenu si na film s Julií Roberts v hlavní roli. „Meditovat taky?“ ptám se. Nejradši bych se teď hned zvedla a odešla. Víím svoje. Je to tak, že některým lidem prostě není dáno, aby si uměli život užít – ať dělají, co dělají, nedokážou se pořádně zamilovat, co je vášnivý sex nebo orgasmus, už dávno zapomněli, pokud na to vůbec kdy přišli, nenakupují, nevaří, nechutná jim, poloplná sklenice se jim vždycky zdá poloprázdná a žijí stočení v ulitách jako plži, protože pro světské radosti prostě nebyli stvořeni. Ve společnosti více než dvou lidí se cítí nesví, stydí se zpívat, tančit, vyprávět vtipy a opít se.

Ale – krucinál! – je přeci moje svatosvaté právo rozhodnout se pro smutek, upadnout do depky jako prokletý bás-

ník, zanevřít na všechny ty veselé davy a dobře míněné rady, zamknout se doma a přemítat nad svým osudem, nebo ne?

„Ne, meditovat rozhodně ne,“ stanoví Bára. „Meditace je pro Američany. Pro východní Evropany je alkohol v malých dávkách.“

„Jak říkám. Jíst, pít, milovat,“ uzavře Markéta. „Takže si dáme ještě lahvinku?“

K narozeninám mi mé čtyři sudičky věnovaly poukázku na dvě hodiny koučinku.

Koučka byla mladá úspěšná štíhlá žena v brýlích, takže jsem okamžitě pojala podezření, že je stejně zoufalá jako já. A byla. Na rozdíl ode mě navíc zápolila s finančními problémy, takže se po dlouhém váhání odhodlala prodat svoje milované auto. Rychle. Lacino. Jen do dobrých rukou. Spojení „milované auto“ mě zaujalo. „Co je to za auto?“ zeptala jsem se.

Byl to vypiplaný starý kabriolet v tmavomodré metalíze a béžovém interiéru.

Když jsem ho uviděla, nebe se rozjasnilo a ozvaly se zvony. Byla to láska na první pohled.

Takže jsem pootevřela ulitu a rozhodla se, že na svatbu do Dalmácie nepoletím, ale pojedu. Bude krásně. Pofrčím celou cestu se staženou střechou. Osmělím se. Budu si zpívat. Zlomím prokletí a naučím se být šťastná!

Plna nového elánu jsem najela na dálnici D1. Vzápětí vyšlo najevo, že hledání štěstí pod heslem řídit-předjíždět-vlát šálem do dáli bude mít i své stinné stránky, a to i za krásného slunečného počasí.

Povím vám tajemství: všichni lidé, kteří jedou po dálnici v kabrioletu se staženou střechou, usmívají se lišácky zpod kšiltu a budí závist všech ostatních řidičů, ve skutečnosti ukrutně trpí, a to především zimou a větrem. Ano, jet kabrioletem po dálnici je jedním z mála způsobů, jak okusit listopadovou vichřici vprostřed léta.

Vydržela jsem patnáct nekonečných kilometrů, načež jsem se rozhodla, že experimentu s elegancí v dálniční dopravě bylo pro dnešek tak akorát dost, a sjela k benzinové pumpě. Notnou chvíli mi trvalo, než jsem rozcvičila zkřehlé údy. Pochopila jsem, jak se asi cítí žito, které právě zmlátila parta sedláků cepy. V hlavě mi hučelo a namodralé prsty nebyly s to vytáhnout ani klíčky ze zapalování. Popadla mě úzkost, když jsem si uvědomila, že tímto autem po této dálnici budu muset ujet ještě patnáct set kilometrů.

Hudba, která s otevřenou střechou nebyla slyšet vůbec, byla v zavřeném autě slyšet jen jako tenký pramínek bázlivého zvuku, který zanikal v řevu motoru, hučení okolních vozidel a sekvenci špatně odpružených nárazů do pražců brněnské dálnice.

Ještě kousek před Vídní jsem balancovala na hraně rozhodnutí otočit to a vrátit se do Prahy. Ale na další pumpě na mě zamávala parta mladíků, a přestože šlo o mladíky rozjívené a neperspektivní, velmi mě to povzbudilo. Na příštích štacích mávali další. Dospělí i děti. Pohraničníci se usmívali a strašně si chtěli povídat. Výběřčí *cestariny* zapřádali řeč o počasí a zdržovali tak frontu, která se za mnou tvořila. A tak jsem se promávala až do Dalmácie, kde jsem znovu stáhla střechu a kde se konečně objevil ten pravý.

Byl to policista, který obsluhoval radar, jímž naměřil rychlost pětadevadesát kilometrů v hodině, a to v úseku, kde prý byla padesátka.

„*Dobar dan, radarska kontrola,*“ prohlásil svůdný snědý obličej maskovaný čepicí a rozměrnými slunečními brýlemi. Prohlášení musel pronést velice znělým a důrazným tónem, aby přehlušil objem hlasu chorvatského pěvce Olivera Dragojeviče, který se dral z útrob mého auta.

Policista zkoumá moje dokumenty a zjišťuje technický stav vozidla. Já zkoumám jeho ruce a zjišťuji, že nemá prstýnek.

„A co že, Naděžda, putujete tak sama?“ Posune si brýle na špičku nosu a věnuje mi svůdnický úsměv. „Kam máte namířeno?“

„Jedu na svatbu svojí kamarádky na Pelješac.“

„Kdybyste tak nespěchala, mohla jste si ušetřit padesát eur.“

„Padesát?!“ vyděším se. „To je večeře pro tři lidi!“

„Bejvávalo,“ ušklíbne se policista. „Dnes už nanejvýš pro dva. Asi jste u nás dlouho nebyla.“

„Nešlo by to vyřešit domluvou?“ zkouším handlovat.

„Myslíte domluvou nad večeří pro dva?“ mrkne policista.

„Záleží, jak dlouho se zdržíte.“

„Týden.“

„A kde vás najdu?“

Na moment se zarazím a zkoumám, nakolik může sdělení ohledně místa pobytu narušit mou svobodu v případě, že by na svatbě vytanuli další kandidáti. Jenže, vzpomenu si, jak by asi vytanuli, když během posledních dvou let nevytanul vůbec nikdo, chlípné hnusníky v to nepočítaje. Dospěju k závěru, že tento narušitel by mi až tak nevadil, a řeknu: „Znáte zátoku Trstenik?“

„Jak bych neznal!“ zajásá policista, vrací mi dokumenty a teatrálně salutuje, když se rozjíždím. „Mimochodem, jme-

nuji se Damir!“ křikne ještě, než znovu zesílím rádio do decibelů sirény.

Ivu samou nadějí na moje seznámení s chorvatským mužem přešla nevolnost. Měla jsem Damira rovnou naložit do auta a přivést jako svoje garde na svatbu! Sdělím Ivě, že jí svatba a těhotenství lezou na mozek. Klidně by mě svěřila do rukou balkánského policajta, chlapa, který se od profesionálního zločince liší patrně jen uniformou!

Spát jdeme ve tři ráno, hned potom, co se objeví Ivina maminka, spráskne ruce, řekne: „Děvenky, co tu sedíte tak o hladu?“ a donutí nás každou spořádat talíř rizota, protože zítra nás čeká *naporan dan*, neboli den, který si budeme dlouho pamatovat.

Ach, Dalmácie. Kouzelné místo, kde nikdo nedovede pochopit, že pro mě je *naporan dan* tehdy, když musím ve tři ráno spořádat talíř rizota.

Kytku jsem chytat nemusela. Spadla mi rovnou na hlavu, ačkoli jsem stála dva metry stranou od šrumce vdavekchti-